

Litteratur

THEDE PALM:

Leif Cassels minnen

Ju flera memoarer man läser, ju mer förstår man att konsten att skriva sådana måste vara svår. Om det skall vara någon mening med tryckta minnen, bör vad som en gång hänt återges så som författaren själv kommer ihåg det eller som han nu, med hjälp av t ex brev eller handlingar, anser sig kunna återminnas det. Vad som har sagts för länge sedan blir väl aldrig korrekt återgivet. Goda repliker har en benägenhet att forma sig bättre sedan de blivit framförda, och det är vanligen den senare och mera välgjorda upplagan som är lättast att minnas. Omdömen som varit skarpa måste kanske i rättvisans eller humanitetens namn mildras eller utelämnas, men glättar man dem för att själv framstå som mera omdömesgill eller fördragsam, blir resultatet kanske bara tråkigt. Går det inte att skriva som det var, är det bättre att inte skriva alls.

Dock ges det ut memoarer av eldfångda personligheter som söker framstå som om de aldrig sagt ett ont ord; eller minnen som lägger dagens värderingar på vad som varit, vilket brukar vara meningslöst; eller böcker där författaren närmast ber om ursäkt för att han skriver, och varför skriver han då? Leif Cassels "Så vitt jag minns" (Askild & Kärnekull, pris inb 79: 50 kr) är annorlunda.

Hans barndomsminnen är sådana att man tycker sig kunna ta på dem. Fadern, den originelle professorn, och hans familj har beskrivits initierat på annat håll, men sonen har anledning att minnas på ett nära sätt. Hans minnen från landsstaten och från jordbrukaråren på Gunnerud är lättsamma men inte grunda. Med riksdagstiden kommer allvaret in; då har han också den tekniska fördelen av tillgången till riksdagsprotokoll. Historierna blir därför

inte färre. Men i längden kan det inte heller vara lätt att inte ha ansvar för vad som görs utan för att söka hindra andra från att göra vad man själv uppfattar som oriktigt eller orätt.

Cassel var från början inriktad på bostadspolitiken. Men han kom att taga upp opposition på allt flera fronter, och alltid med hävdande av individens rätt. Han hade det moraliska modet att gå emot den orimligt hårda skattestrafflagen, med vars hjälp finansministerrar förmår vårt skattesystem att fungera sedan skattemoralen undergrävt. Han gick emot överförmynderi, alla de fall där stat och kommun i onödan lägger sig i enskilda människors privatliv och handlande. Han vågade rent av opponera ur rättvisesynpunkt mot att spritpriserna användes som medel i folknykterhetens tjänst.

I detta som i annat — man skall inte glömma hans insatser i Nordiska rådet — behöll han gott humör, slagfärdighet och sinne för medmänsklighet. Hans korta personkaraktistiker hör till det bästa i boken. När han i sitt tal till Gunnar Heckscher, då denne blivit partiledare, önskade honom förmågan att dela en halvpanna med svenska folket, satte han fingret på en öm punkt.

Det går att spekulera över hur Cassel skulle blivit som högerns ledare. Förmodligen hade han haft lättare att överbygga de delvis konstlade motsättningar som förekom. Han äger förmåga att handskas med människor. Han var dessutom mera konservativ, vilket inte skadat i ett konservativt parti.

Hans minnen är sådana att man blir glad då man läser dem.